

יום ב' ט"ו תשרי תשע"ד

עב באר הגולה

הלכות תפלין סימן מב מג

(כג) *מלתא היא (ג' טו פ' נגמר הדין): *אזמנה ולא צר בה, או (ט) (כד) *צר בה (כה) ולא אזמנה, *שם ברכות ושם קנהרין

(כו) *ערי למצר בה *זווי:

מג דין איך להתנהג בתפלין בהפנסו לבית הפסא, ובו ט' סעיפים:

א *אסור לננס לבית הפסא קבוצ (א) להשתין (ב) בתפלין (ב) שבראשו, גזרה שמה יעשה בהם צרכיו. א ברכות כג ט' שם פ' נאם אוחזן (ג) (ג) בידו, מטר להשתין בהם בבית הפסא קבוצ: הגה והינו דוקא כשמשתיין מישב

באר היטב

נר' תנכה, אפלו צשאן לך לא מתכרי ומטר להשתמש בהן חל אפלו בלא תנאי ע"ש: (ט) צר בה, פרוש לפי שעה ולא אזמנה להיות שם לעולם: (ב) שבראשו, היה דכוזע נמי אסור מה"ט, וקא דנקט בראשו בא למעט אם אוחזן בידו, רי"ז מ"א ועין נ"ב. ובתשובת בית יעקב סימן קע פתב דוקא בראשו מפני שהם בגלוי אבל בשלי"ד שהם מקשים שרי, ולא גזע מאוחזן בבגדו ובכדו ע"ש, והמתכרי יראהו חולק עליו והעלה להלכה פון בשלי"ד או שלי"ד אסור לננס לביה, והקדים עם המ"א נ"ב וכ"כ בספר בני חניא. ועין תוס' דמנחות דף לה ע"ב ב"ה אלו תפלין שבראש נכ"י שהרי דאורייתא כ"כ מספק אם צריך לחלץ תפלין של יד כשכנס לביה ע"ש ועין בספר אליהו רבה פלפול ארך מזה: (ג) (ג) בידו, ר"ל בבגדו ובכדו כנגד לבו כמ"ש בסעיף ה, ט"ז:

באר הגולה

נזכרת בהפסא במסכת סנה וזה לשונו: והוא הדין לרצועה של תפלין אם בא לשנותו אחר העבוד קדם שיחברם לקציעה הישנה כידו. שאינן נאקרות בתפלין אף על פי שצדקן לשמן, עד כאן לשונו. ועין שם יומר. אלמא דהמאור סבירא לה דאין עליה שם תפלין למצוה פלגין שלא לשנה דמקציעה. והכי נמי לדין דסבירא לן דהוה תפלין לגוף הקדשה. כל זמן שלא קשרה בהקציעה אין שם תפלין עליה. ומכל מקום שלא במקום הצורך יותר טוב להחמיר בזה לצאת כל החפשות, כי לכאורה מהנמוקיי"וסף שמתמיר בעור המעבד להפתים לא משמע כסבירא זו, ובמקום הדחק יש להקל בכל פניו, כי הרי"ה חידושה הוא שמתמיר בתפלין לרצועה"ה: * מלתא ה"א. עין במגן אברהם שפעדד לפסק בתרומות"ן שחולק על זה. וז"ל דברי ה"א: * בבאורו שמתמיר היטב שיטת ה"ה והנמוקיי"וסף בצ"ל סבירא זו, וגם הביא שהרי"טק"א ג"ס סבירא לה דתפלין לגוף הקדשה מלתא היא, ק"ש מאד להקל נגד כל הני דבנותא. שוב מצאתי לאחד מן האחרונים שכתב וכן דלמקציעה יש להחמיר בסבירא הראשונה, וכן בתשובת משקנת יעקב בסימן נה מכריע ג"סין לפסק בתרומות"א וירא פמגן אברהם. ודע דמה שכתבנו בשנה בירנה "כיהו אם התחיל לכתב וכי"ו ואפלו תנאי לא מקני ביה, פן מוכח מאלהי רבה ופרימגדים ושאר אחרונים, ובאמת ישן מוכח ג"סין מסקנה אברהם להקציעה בו. והיי"אדם מקל בהנאי גם כן ולא ידעתי קנא לה: * צר בה. עין במשנה בירנה במה שכתבנו: או שצור בה וכי"ו שהיה או בדעתו למצר וכי"ו, אף דבפרימגדים מושמע דיעין צר פרוש על פתח למצר לעולם, השמטתי זה, דכל האחרונים לא הזכירו זה רק כתבו סתמא אדעתא למצר בה תמיד, ועל פלג בהסרין שהעיקר למעלה פתוח פרוש דמקציעה ג"סין מקני לזה. ועוד אפשר לומר דהפרימגדים ג"סין מודה לזה, ולא נקט תאי לשנא אלא משום דרוצה לסיס שם דאם צר בפרוש על פתח לפנותו מטר אפלו צר פתח ופקה פ"מ, כל דלא תסר כ"ס לתפלין, עין שם, נקט בזה ג"ס פן פרוש, ודמק: * שרי למצר וכי"ו. עין במשנה בירנה פמה שכתבנו יש אומרים וכי"ו, הוא מרש"י ברכות כג ע"ב ד"ה עם מועותיו וכי"ו, עין שם, ועין במגן אברהם בפסק נגמ' הדין שכתב ג"סין דכל זה בשטל תפלין, אבל כל זמן שהתפלין עליהם אסור, והעיקר גם פן באלה רבה, ובגדו העיקר שרי למצר יחי עם תפלין יחד, ועין על זה ברכות כג ע"ב, ולפלא שלא זכר פלל דעת רש"י בזה, ודע, דנראה לי דמה שכתב הנמוקיי"וסף אסור הכי"ו רק שאין מנרף הקבדו, וכ"כ שכתבנו בפנים, אבל לא אסור ממש, דאי לאו הכי יתרון נגמרא הרומא דהכריחא דלא יצר הינו עם נמועות ממש ובדלא אזמנה: ואפשר שזה טעם הג"ז שהשמיטו. ובירנה דעה סימן שסד סעיף א, דאם נתנו בו הפת אדעתא לפנותו ולא הזמינו מתחלה, קטר לאחר שפדו: משמע דבעוד שהפת עם אסור להנות מהקטר, והנמקרא מרבה אותם שם (בסנהדרין מתן) להקדרי. ולכאורה צריך עיון על השלחן ערוך בזה, דמה שהשמיט דעת הנמוקיי"וסף בזה משמע דסבירא לה על פלג פנים דמדינא לא נאסר הסודר להשתמש בו חל אפלו בפת שהתפלין שם, ושם סתם דאסור. ואפשר דאמתא נמלתא נקט שם השלחן ערוך, או נמי דמשום סיפא נקט שם, עין שם, ודמק, וצריך עיון: * זווי. עין בספר נהר"ש שלום שכתב דהוא הדין דמטר להשתמש בו תשמיש כגנה, ודוקא לאתר שנטלו התפלין ממש, והביא ראיה לדבר, עין שם:

שער הציון

(כז) עין שם ופרימגדים: (טז) להסתמדות ומגן אברהם: (ל) אלהי נכה ופרימגדים: (לז) מגן אברהם: (לח) מגן אברהם סעיף קטן ה: (לג) אחרונים: (לד) נמוקיי"וסף בפרק נגמר הדין: (לה) רש"י ברכות כג ע"ב ד"ה עם: (לו) מגן אברהם ושאר אחרונים הפוקאים בבאר היטב ופרימגדים בסימן מד, דלא קאלהי רבי: (לז) ט"ז והג"א ושי"א:

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הלכות תפלין סימן מג

דליקא למחש לניצוצות, אבל משמין מעמד (ד) פשיטא דאסור דלא עדיף מבית-הכנסת עראי, והוא הדין אם משמין מ'שבת או בעצור (ה) תחום דליקא ניצוצות, בבית-הכנסת עראי (ו) נמי שרי, ואין חלוק בין קבוע לעראי לענין זה, אלא דבית-הכנסת קבוע סתמא עושה צרכיו (ג) מ'שבת ובית-הכנסת עראי מסתמא עושה מעמד הואיל ואינו נפקה (ז) לגדולים (כ"ו בשם נ"י ומגדלי-עוז): (ז) *ובבית-הכנסת עראי מותר להשתין בהם קשהם בראשו, אבל אם אוהזן בידו אסור להשתין בהם מעמד אפילו אם תופס אותם בבגדו, (ח) מפני שצריך לשפשף בידו ניצוצות שברגליו, אלא (ט) חולצין ברחוק (ה) ארבע אמות ונותנים (י) לחברו. והמדברי הרמב"ם נראה שאסור להשתין (יא) קשהם בראשו, בין בבית-הכנסת קבוע בין בבית-הכנסת עראי, ויש לחוש (יב) לדרבנן: ב *בית-הכנסת קבוע הינו שיש בו צוהה והוא על-פני השדה (יג) בלא (י) חפירה: ג (יד) *בית-הכנסת עראי (ו) הינו כגון להשתין מים שאין אדם הולך בשבילים לבית-הכנסת, והפעם הזאת נעשה המקום הזה (טו) בית הכנסת תחלה: ד (טז) אם הם בחיקו ונגזר תגורה (יז) או בכגדו בידו מותר, בין להשתין בין (יח) לפנות: ה *אם רוצה לקנס (יח) לבית-הכנסת קבוע לעשות צרכיו, חולצין ברחוק ארבע אמות: הגה ויש אומרים אפילו בלא (ט) צרכיו (כ"ו בשם רב האי), (יט) וטוב להחמיר: וגוללן ברצוצות שלהן

באר היטב

לכה"כ עראי ומשהי הרבה להקשות ע"ש ולא דק, ועין ביח: (י) חפירה. אבל קשהוא בחפירה חולצין ומשמין לאילתר נא"צ להרחיק ד"א, מ"א ע"ש: (י) הינו, ר"ל הא דאמרין לעיל דמותר להשתין בו בחפלין שבראשו הינו במקום שאין ודילת לפנות שם: (ט) לפנות, ע"ע דבס"א פתב אפלו תופס אותם בכגדו אסור. וי"ל דהכא מורי שקשורים בכגדו שאף אם נשפשף בידו לא יפלו חפלין, מ"א ובי"ט: (ט) צרכיו, והא דנקט השור והש"ע שצ"ח אסור

משנה ברורה

וביד (ג) ימינו נגד לבו, כמו שכתוב בסעיף ה: (ד) פשיטא דאסור, באוהזן בידו, שקמא נקבת הניצוצות, והוא הדין קשהם בראשו דאסור, דחוששין שמא ישוב ועשה בהם צרכיו (כ"ו): (ח) תחומת, או במקום (ד) מדרון: (ו) נמי שרי, ואין חלוק וכו'. ומכל מקום (ה) יש חלוק קצת, והקבוע דיש חשש שמא יעשה צרכיו, צריך שיהיה בכגדו ובגדו, כמו שכתבתי בסעיף קטן ג, ובצ"ע אפילו בידו לבד נמי מותר בזה, דליקא חשש ניצוצות: (ז) ובבית-הכנסת עראי וכו'. דלא גזרינן בה שקמא פניה בהם, וכן שיהיה שלא יפתי בהם: (ח) מפני שצריך וכו'. ותלשינן (י) שקמא ולשפשף הניצוצות שחולצין על גוליו ביד שאוחז בה החפלין: (ט) חולצין ברחוק וכו'. עין מגן-אברהם שכתב, דמה שכתב המחבר מתחלה "אסור להשתין בהם מעמד" מורי בין בצ"ע

(ג) מ'שבת. לכן נשהם בראשו אסור אפילו להשתין, גזירה שפא יעשה צרכיו: (ז) לגדולים. לכן בבב"כ עראי מותר דלא גזרינן שקמא פניה בהם: (ה) ד"א. כ"כ השור וקאי ארישא הינו בבב"כ קבוע דאסור להשתין קשהם בראשו אלא חולצין ברחוק ד"א, ומפ"ל שמינין בבב"כ עראי דאסור קשהם בידו אין חקנה נק שיתנם לחברו, אבל מ"מ א"צ להסיר מידו ברחוק ד"א, ט"ז מ"א. ובחשבות ששה"סוף ח"ב סימן ה הבין שמש"ש השור אלא חולצין ברחוק ד"א קאי נמי

באר הגולה

* ובבית-הכנסת עראי מותר להשתין בהם קשהם בראשו. פשוט שהוא הדין לענין תפלין (על נשעל) ודוע, וכן איתא להראי בספר התרומה, וי"ל כפ"ר קדום, ונראה, שצריך התרומה מעל ע"י ידו שלא יבוא לשפשף בהם: * בית-הכנסת קבוע הינו שיש בו וכו'. נראה לכאורה דאפילו אם עמה אין בו צוהה כלל, כיון דהוא מקום שגילין לפנות שם, גזרינן שקמא יעשה צרכיו, ולא נזכר המחבר לשון זה רק להורות לנו דאם יש צוהה במקום הזה, הו' חוששין שקמא הוא יעשה צרכיו גם במקום הזה, ואפילו אם עד עתה לא היה זה המקום מותר לפנות, וכוונתו מה דסיים המחבר "עלי חפירה", להורות דאם הוא בחפירה תשוב נמאן דליקא ומותר אם אותו המקום אינו מותר לפנות עד עתה, ועין במגן-אברהם סעיף קטן ו מה שממה על המחבר, ולפי זה נראה הכל: * בית-הכנסת עראי וכו'. בית-הכנסת תחלה. עין במשנה ברורה בשם הפרי"קדים, ואם הוא מקום הפסידה מפני מירגלים המצוי תמיד שם, לכאורה המקום הזה דין בית-הכנסת קבוע יש לו, דלא גרע מקב"ט של מירגלים הפסידה דדינו כצוהה

ובין קבוע, וכמו שכתב בהג"ה, ומה שכתב "אלא חולצין ברחוק ד" אמות" מורי בקבוע, דאי בבית-הכנסת עראי, חולצין ומשמין לאילתר, וכן כתב ה"ט: (י) לחברו. והוא בעצמו אסור לאחז בקו או (ז) אף דצרכיו בקבוע ומבאר לקמן בסעיף ה דנאחז בכגדו ובידו, כיון דמורי נשמשתין מעמד ותלשינן משום ניצוצות: (יא) קשהם בראשו. (ט) והוא הדין בורעו, דסבינא לה דגזרינן שקמא יפתי בהם, אבל לשהו בקיסין ואוחז הדיס בידו מותר להשתין בהם לדברי הכל, שכתבון בקיסין אין אסור בהקפה, כמו שיתבאר בסימן מד: (יב) לדרבנן. ולעת הצורך, כגון שיתבשל על-ידי זה מהפקלה בצבור, כולל לסמך אדעה ראשונה, אף שיהיה הרבה שלא יבוא לידי הפקה, כן כתב התי"א. ומכל מקום נזהרין לחלץ השל-ראשו, גם השלי"ד (ט) נכון להסיר הרצוצות מכף-היד שלא יבוא לשפשף הניצוצות בהם: ב (יג) בלא חפירה. ורוצה לומר, או צריך לחלץ ברחוק ד' אמות, אבל אם הוא בחפירה, הרי החפירה היא רשות לעצמו ובית-הכנסת שלמעלה רשות לעצמו ואין לו דין בית-הכנסת כלל, כמו שיתבאר בסימן פג: ומה לקנס תחלה בחפלין שעליו; ומכל מקום קדם שישמין צריך לחלץ לדברי הכל כמו בשאר בית-הכנסת קבוע, כן מסיק הג"ה אברהם. במה דברים אמורים, להשתין, אבל לעשות צרכיו, משמע מדברי הבית-יוסף ויש להחמיר לחלץ ברחוק ד' אמות ממקום שרוצה לעשות צרכיו, אפילו נפקה במקום שאינו בית-הכנסת קלל אלא בחצרו או על-פני השדה: ג (יד) בית-הכנסת עראי וכו'. פירוש, הא דאמרין לעיל דמותר להשתין בו בחפלין שבראשו הינו במקום שאין בו צוהה, וגם הוא מקום שאין רגלין לפנות שם, ולכן לא גזרינן שקמא יעשה בחפלין, (י"א) ואפילו אם הוא מקום צנוע: (טו) בית-הכנסת תחלה. עין בפרי"קדים דסבינא לה דהאי לשנא לאו דוקא, דאפילו מותר במפה זמנים להשתין מכל מקום עראי יחשב: ד (טז) אם הם בחיקו וכו'. דתו ליקא למחש משום ניצוצות וגם משום שקמא יפלו ממנו, ומותר בין בבית-הכנסת קבוע (יז) ובין בצ"ע: (יז) או בכגדו בידו. צריך עיון, דבסעיף א פתב "אפילו תופס אותם בכגדו אסור". ועין בט"ז ומגן-אברהם שדחיקו בזה מאד: וכתבאר הג"ה כתב דסעיף זה שהוא מבטל התרומות הוא שישט אחרת החולק על קא דסעיף א, וסבינא לה דכבדו וידו הו' לא חוששין לשפשף הניצוצות, וכן הכרית בספר מאמר-מדכי. ובקשורין בכגדו (יח) לזלי עלמא מתי: (יח) לבית-הכנסת קבוע. (יח) נקט קבוע משום סיפא, לאשמועינן דאפילו בקבוע מכניס החפלין עמו משום שמירה, אבל אין הכינמי דאפילו באינו קבוע כלל צריך לחלץ ברחוק ד' אמות ממקום שרוצה לפנות, וכדלעיל בסוף סעיף קטן יג. וכן מה דנקט לעשות צרכיו, גם כן משום ובוהא דסיפא, אבל באמת הוא הדין להשתין צריך לחלץ ברחוק ד' אמות וכדלעיל בסעיף א: (יט) וטוב להחמיר. הג"ה אברהם מסיק דמדינא אסור לקנס לבית-הכנסת בחפלין, דלא גרע ממותר: (י) לקמן בסימן מה סעיף ב ועין בפרי"קדים ובמאמר-מדכי שכתבו דמדברי הרא"ש לא משמע הכי, גם

שער הציון

(ג) עלות-תמיד ואלהי רבה: (ד) קב"ט ובית-יוסף: (ה) פרי"קדים: (ו) מגן-אברהם פרי"קדים: (ז) סתמא עושה בחפלין ערוך של נגזרו. אכן קצאתו בסוף הסימן בקרי מגדים שעמד להטיר בשם הגאונים רבה: (ט) מיוצות יעקב: (י) הג"ה: (י"א) הג"ה: (י"ב) משי"ח: (י"ג) מגן אברהם: (י"ד) מאמר מודכי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הַלְכוֹת תְּפִילִין סִימָן מִג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

דאי בבית הקפסא צראי, חולץ ומשתיין לאלתר⁽⁸⁾.

(8) ומבואר בביה"ל (ד"ה ובבית הכסא) שדוא הדין לענין תפילין של יד, אלא שאין חיוב לחלצן לגמרי, ודי להסיר את הכריכות מעל קף ידו כדי שלא יבא לשפשף בהן.

[משנ"ב ס"ק יב]

ומקל מקום נוהגין לתלץ השל-ראש⁽⁴⁾.

(4) מבואר בדבריו שבטיקור הדין מסכים עם השו"ע שבבית הכסא עראי מותר להשתין כשהתפילין בראשו. ואף שכתב לקמן (סי' מה ס"ק ה) שאסור ללבוש תפילין בפני אדם ערום, ביאר השבילי דוד (סי' ג) שכאן מדובר שבגידו מפסיקים בין התפילין לבין הערוה. ואינו נחשב כעומד ערום בפני התפילין. ובשו"ת צמח אליעזר (חייח סי' ד) כתב שחמור יותר לעמוד ערום בפני מצוה מאשר להשתין בפניה. ואף לדעת הרי"ח חיים (פאלאג'י, סי' ע"ה אות ג) והכף החיים (שם ס"ק מב) שכתבו שאסור להשתין בפני נרות שבת, מ"מ תפילין הרי מונחות עליו כל יום, וגם מצוי כמד נעמים ביום שצריך להשתין ויש סנהא אם ימנע מכך, ולפיכך לא נהגו להצריכו לחולצן. ועוד, שבגרות נראה שנהנה מאורן לצורך ההשתנה, וזהו בזיון, מה שאין כן בתפילין שאינו נראה כמשתמש בהן.

[משנ"ב שם]

וגם השליח נכון להסיר הרצועות מפני הירי שלא יבוא לשפשף הניצוצות בקהם⁽⁵⁾.

(5) ובאופן שצריך להשתין ויש אנשים הרואים אותו, כתב הערוך השלחן (סי"ד) שעליו להסיר אפילו את התפילין של יד מעליו. שאם לא כן יש בכך חילול ה', ויש לגעור בו.

[משנ"ב ס"ק יג]

אבל אם היא בתפירה, הרי התפירה היא לשת לעצמו ובית הקפסא שלמעלה לשת לעצמו ואין לו דין בית הקפסא קלל, כמו שיתקרא בסומן פגם⁽⁶⁾.

(6) שם כתב (ס"ק יא). שאין מקום זה חשוב בבית הכסא כלל, בין אם יש לו מחיצות מלמעלה על הגומא, ובין אם לאו.

[משנ"ב ס"ק יד]

וגם הוא מקום טעין רגילין לקנות שם⁽⁷⁾.

(7) ולענין מי שחלץ תפיליו קודם שנכנס לבית הכסא של זמנינו, האם צריך לברך כשהחזור ללבושן, דעת הגר"ש אלישיב (אבני ישפה ח"א סי' ה) והגר"ח קניבסקי (מאיר עזר ח"ב עמ' תשפא) שאם בית הכסא זה מוכן גם לעשיית צרכיו, שייכת בו גזירת חז"ל [המבוארת בשו"ע ס"א] שמא יבוא להתפנות, ועל כן אסור להיכנס לשם עם התפילין, וכיון שבכניסתו הוא נדחה מקיום המצוה, צריך לחזור ולברך.

[משנ"ב ס"ק יז]

צריך עיון, דקצ"ח א כתב "אפלו חופס אותם בבגדו אסור", וצ"ח ב"ט יג"ג אב"ח ק"ק שש"ת ק"ה מא"ה⁽⁸⁾.

(8) הט"ז שם (ס"ק ד) תירץ, שמה שכתב השו"ע בבגדו בידו היינו לענין הפסק, כלומר שהתפילין בחיקו ומפסיק בין חיקו לערוה בחגורה, או שהתפילין תחת בגדו והוא אוחזן בחוץ על בגדו שלא יפלו למטה, שאו לא חוששים שמא יקח ידו משם לקנח הניצוצות. והמג"א שם (ס"ק ח) תירץ, שיש לומר שכאן מדובר שקשורות התפילין בבגדו, שאף אם ישפשף בידו לא יפלו, וכמו שהביא בשמו המשגיב להלן.

[משנ"ב ס"ק יט]

המגן אב"ח מפי' דמדינא אסור לפגם לבית הקפסא בתפילין⁽⁹⁾, דלא קרע ממנה⁽¹⁰⁾.

(9) ולענין הליכה עם תפילין במבואות המטונפות, כתב להלן (ס"ק ב) שביטוי מועיל לזה.

(10) והוסיף המג"א שם (ס"ק ט), שאדרבה הלא בית הכסא חמור ממרחץ, שהרי קיימא לן שבית הכסא חזש אסור לקרוא בו קריאת שמע, וכפי שפסק השו"ע לקמן (סי' פג ס"ב), ואילו מרחץ חדש מותר לקרוא בו קריאת שמע, כמבואר בשו"ע לקמן (סי' מה ס"א).

[משנ"ב שם]

וענין פגרי מגדים ובמאמר הקדמי שכתבו דמדקרי הרא"ש לא משמע הכי⁽¹¹⁾.

(11) ולעיל (ס"ק א) כתב בפשיטות כדברי המג"א, שאף שלא לצורך אסור.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הלכות תפלין סימן מג מד

באר הגולה

כ כרבי עקיבא שם
הרמב"ם שם והטור
ורבנו יונה ל שם
בגמרא מ שם
ב רמב"ם שם פ"ד
ס ספר התורה
והטור ורבנו יצחק
ע שם בגמרא כה
ס תשובת השק"א

*ואוחזן (י) (כ) בימינו ירכבגרו כנגד לבו, ל'ינהר שלא תהא רצועה יוצאת מתחת ידו טפה, רכשיצא מרחיק ארבע אמות ומניחן: ו ה'יה לבוש בתפלין והצריך לבית-הכנסא בלילה או סמוך לתשכה, שאין שהות להניחם עוד אחר שיצא, לא יקנס בהם (כא) גלולין בבגדו *ואפלו להשתין מים *בבית-הכנסא קבוע, אלא ביצד יעשה, חולצין *ומניחין בכלי (כב) אם היה בו טפח או בכלי שאינו פלגן אף-על-פי שאין בו טפח, ואוחז הקלי (כג) בידו ונקנס: ז ב'מה דברים אמורים, בבית-הכנסא שבשדה, אכל בבית-הכנסא שבבית לא יכניסם (כד) קלל בין שיכול להניחם במקום (יז) [י"א] (כה) המשמור: ח *אם שכח תפלין בראשו ועשה בהם צרכיו, מניח ידו עליהן (כו) עד שיגמור צמוד (יב) הראשון, ויוצא וחולצין וחוזר ונקנס: ט *מתר (כז) לרופא לקח עביט של מי-רגלים בידו ותפלין בראשו, ובעל-גפוש יחמיר לעצמו:

מד אסור שנה בתפלין, ובו טעיה אחר:

א *כל זמן שהתפלין בראשו או בזרועו אסור לישן בהם *אפלו שנת (א) עראי, אלא אם הניח עליהם

א כרבות כג וספא
כו ב שם בגמרא

שערי תשובה

[י"א] המשמור. עכ"ט. ובא"ד בשם תשב"ץ ותפלין וכתבים שיש בהם שמות צריך לתן תיק בתוך תיק אם צריך לקנס לכה"כ, ונהגו לקנות כלים של עזר, ובידי סימן רשב קמיע מחפה בעור מקור וע"ש בשם ש"ג בקמיעין שעושין להניקות מחפזי וחקיק עליהם אחיות של שם צ"ע, ובא"ד כתב הטעם לפי שהוא חקיקה ולא כתיבה, ונראה דאזתן שפולבישין התינוקות בקמיע שקחוב שמות בקלף צריך לזכור שיהיה פלי בתוך פלי, כיון שהתינוקות נפנים בהם בעודם עליהם, ועין בסיון רפב:

עמ"א. ומשמע בגמרא דכל הגי שריותא אינו אלא בתפלין שילבושן כל היום אם הם בכיס שרי להכניסן, חוץ מס"ת שאסור, מ"א: (יג) הראשון, דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדרוקן וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון:

באר הגולה

מדאוריתא, כמו שכתבו תלמידי רבנו יונה, ולא גרע ממים טרוחים או מי משנה וכו' המבאר בסיומן פו דרינו כצוה ע"ש. ואפשר דלעגון זה לא מחלקין בזה ויכול גוני ספר להשתין בו בתפלין שעליו, ולא חששין בו שפא יגהו בו כיון דאינו מקנה רק להשתין, ואין לאסר משעם המירגלים אפסא כיון דהוא מקנה שם דינו כצוה, וזה אינו, דאיסרן הא מירגלים נגד העמוד ב"ס דינו כצוה, ואפלו הכי בבית-הכנסא עראי מתר להשתין בתפלין שבראשו, ואפלו בקבוע היה מתר אי לא דחלושין שפא יפנה בהם, ואיסרן אפשר דכונה לא חששין שפא יפנה ומתר: * ואוחזן בימינו. עין במשנה ברורה מה שקתבנו בשם הרמ"ע להקל והרדב"ז מחמיר. ובספר אור ורוע אשר זכינו מקובל לאורו משמע בהרמ"ע, דכתב בסיומן תקפו דמתר לעבר בבית-הכנסא לפי דרכו שלא לצורך נקביו ותפלין בראשו; ומשמע מלשונו שהוא מחלק בין אם הוא עובר או שהוא קובע עצמו להיות שם. וכוה יש לכתב קצת קשיית הנקרא אברהם בסעף-קטן ט מפרחין וחולצין, כמו שקתבו סימן מה סעף ב, ואף-על-גב דלעגון דבר-יתורה לא מחלקין בין מהלך או עומד בכרכוב כד ע"ב, לעגון זה מחלקין: * ואפלו להשתין מים. ורצה לומר, במישב או בעפר חוחו דליכא משום ניצוצות, וכדלעיל בסעף א: * בבית-הכנסא קבוע. והוא הדין לעגון בית-הכנסא עראי ותפלין שבראשו נביאר מהר"ם בנעט על המדוכן: * ומניחין בכלי אם היה בו טפח וכו'. עין במשנה ברורה. והגון אברהם הביא עוד בשם רש"י, דאם הקלי היה טפה¹⁸ חשיב הקלי אהל להפסיק בינס לקרקע ומתר להניחם בביתו על-גבי קרקע¹⁹, ובכלי שאינו פלגן אפלו פחות מטהפח: * אפלו שנת עראי. דלא כהרא"ש ש ר"י שפתיחין שנת עראי. ובבאור הגר"א בריש הסימן משמע שדעתו לפסק כמותם להקל, אך לדעתו לא מקרי שנת עראי פי אם כדי הלוקח ק' אמה, ואף בזה דוקא אם הניח ראשו בין ברבוי,

באר היטב

לכנס להשתין וכו', לרבותא נקט להשתין אע"פ שהוא תירו של אדם אפ"ה אסור לקנס וכ"ש שלא לצורך, עמ"א: (י) בימינו. אכל לא בשמאלו מפני שצריך לקנות בה כמ"ש סימן ג, והכא ליכא ניצוצות כיון שמניח בבי"ה קבוע מסתמא עושה צרכיו מושב, כתב הרמ"ע סימן נט דמתר לקנס בתפלין למבואות המטנפות אפלו יש מקום מטנף להרנא, וטוב לכסותו בפובע, ואם רוצה לחלצן ולחזור ולהניחן ש"ד, עמ"א: (י"א) המשמור. משמע אפלו בכיס לא יכניסם, אכל להשתין בבי"ה עראי אם הם בכיסן שרי אף להרמב"ם, וא"א להטריח אבל שאר ספרים אסור להכניסן אפלו בבי"ה שבשדה, מיהו אם הם בכיס שרי להכניסן, חוץ מס"ת שאסור, מ"א: (יג) הראשון, דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדרוקן וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון:

משנה ברורה

מדברי רב האי לא משמע הכי, עין שם, ובספר האשכול בשם הגאון משמע פתרוצו דהמגן-אברהם ע"י"ש: (כ) בימינו. אכל לא בשמאלו, מפני שצריך לקנות בה¹⁸, כמו שקתבו בסיומן ג, והכא ליכא למחש לניצוצות שביאו לשפשיף ביד שאוחזו בה התפלין, דכיון שמניח בבית-הכנסא קבוע מסתמא עושה צרכיו מושב, כתב הרמ"ע סימן נט, דמתר לקנס בתפלין למבואות המטנפות אפלו יש שם מקום מטנף להרנא, וטוב לכסותו בפובע¹⁹, ואם רוצה לחלצן ולחזור ולהניחן שפיר דמי. והמגן-אברהם מצדד לומר, דקשיודע שיכנס דרך מבואות המטנפות לא יניחם בביתו אלא בבית-הכנסת, או שניחם בביתו¹⁴ ויכנס במבואות המטנפות¹⁵. ונסתפק המחצית-השקל דאפשר דצריך לכסות גם-כן הרצועות וכל-שכן שלש פריכות שעל האצבע. ובתשובות דרב"ז חלק ד סימן לו משמע גם-כן ששוכר דמדינא צריך לכסות התפלין במקומות המטנפות, וכל שאי אפשר לו לכסותם מוטב שניחם בבית-הכנסת¹⁶. ומשמע שם הדדלת והיוד שברצועות אין צריך לכסות, שהם דרך קשייה לא דרך כתיבה¹⁷, עין שם: ו (כא) גלולין בבגדו. ורצה לומר, (טו) מה שהתר בסעף הקודם לאחזן בימינו בבגדו, דוקא קשיש לו שהות להניחם עוד אחר-כך, לא הטריחהו להניחם בכלי, מה שאין כן באין שהות: (כב) אם היה בו טפח. אכל פשאין בו טפח, בטל לגבי התפלין, כיון שהוא פלגן ואסור להכניסם לבית-הכנסא: (כג) בידו ונקנס.

שלא יטלו אותם עוברי דרכים [גמרא ע"ש]: ז (כד) קלל. משמע (טז) דאפלו בפנים לא יכניסם. ועין במחצית-השקל שקתב, דאם הם בכיסן ונותנין בכיס התפורר במלבושו, דאוחז בים אינו פלגן ויהי פלי תוף פלי ומתר: (כה) המשמור. ושאר ספרים²⁰ וכתבים שיש בהן שמות²¹, אם הם בכיס שרי להכניסן, (יח) ויש אומרים דבעגון דוקא תיק בתוך תיק אם צריך לקנס לבית-הכנסא²², וכדלעיל לעגון תפלין; וספר-יתורה אסור בכל גוני וכתב בשערי-תשובה, דאזתן הפולבישין התינוקות בקמיע שקתבו שמות בקלף, צריך לזכור שיהיה פלי בתוך פלי, כיון שהתינוקות נפנים בהם בעודם עליהם²³: ח (כו) עד שיגמור. דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדרוקן, וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון: ט (כז) לרופא לקח וכו'. לברק בו החולה, ואין צריך לחלץ אז התפלין. ועבדא הרי ברופא, והוא הדין בכל אדם²⁴:

א (א) עראי. דגורין (ב) שפא יבוא להפיח בהם, ועל-ידי הפחת הסגור עליהן

שער הציון

(טו) לבושי-שנד: (טז) מגן-אברהם: (יז) מגן-אברהם, ועין בפריימג"ד דאפלו בבית-הכנסא שבבית, והגר"ז מחמיר ויודב"ז משמע להקל: (יח) אליה רבה: (יט) מפריימג"ד: (כ) מפריימג"ד:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com